

אז שעמד במקום סכנה וכדומה ואמרו נפל תורא חדד לסכינא ועיין שם בגמרא וע"ז אמרו שלא יחלה היינו שלא יזדונו לידו שאם יזדונו לו ע"י סבתו לריך שילמדו עליו זכות ופטור וכן מוכח שם בגמרא שמציא רחיה לזה מהפסוק כי יפול הטופל ומנו להציא רחיה וכתב זה צמי שהציא לסכנה שלא עשה מעקה לבגו וע"ז אין כח בתשובה ונע"ט להגין עליו שלא יצא עליו כיון שהוא עלמנו הציא עליו נסיונותו. וגם זה אינו נקרא פורעניות כיון שהוא בעלמנו גרם לו זאת. ויש עוד רעות שהן לו פורעניות היינו שצאו על עונותיו אך לא לכפרה ונידוק וכשאינו משים אל לבו שהכל הוא בהשגחה רק שתולה במקרה. וע"ז אמרו שמלמד הקציה ואומר קלני מראשי וכו' וז"ש תשובת המוחלטין מעכבת את הפורעניות אך לאחר גזר דין היינו שלא יצא אצל אס כזר צא עליו אין כח בתשובה ונע"ט להלילו מהפורעניות אס לא ע"י מליץ וכן יורה לשון מעכבת שמעכב עליהם שלא יצאו עליו. וז"ש כאן תשובה ונע"ט כחריס בפני הפורעניות בפני דייקא ר"ל לפני הפורעניות שעדיין לא צאו עליו והוא כחריס שהוא מנגן שמגין על האדם שלא יטלו בו חרצ אצל אחר שכזר שלט בו החרצ אין תועלת בהחריס וכן אין בתשובה ומעשים טובים ופרקליטין להלילו אס לא ע"י שימלילו עליו כנ"ל וקאי אדלעיל שאמר שבעצירה קונה קטיגור שאף התשובה ונע"ט שהם הפרקליטין לא ילילו רק ע"י מליץ כנ"ל. ולפי דרכנו זה סרו כל מה שהקשה בתו"ט וע"ז והדבר נקל להצין. וגם מה שהקשה על מה שהקדים תשובה למע"ט ע"ש נראה דאין זה קושיא. דהאדם עיר פרא יולד עד שעומד על דעתו הולך אחר עלת היתה"ר וכאשר עומד על דעתו אזי הוא מתחרט על העצר והולך מנאן ואילך בדרכי ה' וא"כ התשובה קודמת למע"ט ולפי שנגזר א"י לקמן בסוף פ"ה שהמע"ט הם קניית המדות והיינו כשהוא בן עשרים ועיין שם צמלואים שלכן אנו אוננים לחופה ולמע"ט וא"כ לא קשה כלל. וקחנו משם ששם צאנו ככל הנורף צזה.

(יד) רבי יוחנן הסנדלר אומר כל כנסיה שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים.

רבי יוחנן הסנדלר אומר וכו' סופה להתקיים וכו'. לפי שאינו דומה מועטים עושים המלוא למדנים ולזה יש תועלת גדול בהכנסיה ולפי שהמעשה דבוק במחשבה ולכן גם המחשבה לריך שיהא לשם שמים. (***) וז"ש כל כנסיה שהוא לשם שמים. שהם מתכנסים לנורף דבר כמו

באחד ונני אלף צאותו ותלך והלימוד זכות הוא זכמה ענינים או שיזכירו שהיה דורש עוצ זכות לאחרים אזי מדה כנגד מדה הוא ילמדו עליו זכות ונלמעלה או אס היה גומל חסד עם אחרים יעשו עמו ג"כ חסד כמ"ש כל המעציר על מדותיו מעצירין לו על פשעיו וכדומה זכמה דברים כאלו והארכתי צזה דדרוש ארוך צענין ראש השנה כי זה תחילת דינו של אדם צר"ה וכדאיתא צזהר על פסוק להתיצב על ה' והדברים ארוכים ואין כאן מקומו. וזה שאמר ואפילו ט' מאות וכו' ואחד מלמד עליו זכות היינו שמפרש מה שאמרתי שניול ע"י הפרקליטין היינו שע"י לימוד זכות שימליץ עליו ניול צהפרקליטין אצל אס לא יהא נ"י שילמוד עליו זכות לא יועילו כל הפרקליטין והמליצין ומציא רחיה מהפסוק שמופירש מליץ אחד ונני אלף להגיד היינו שיגיד עליו ישרו אצל צלה הגדה לא יועילו. וצזה צבא לכוונת נשנתינו. הנה לכאורה היה לו לומר תחלה העוצר עצירה אחת קונה לו קטיגור אחד ואחר זה היה לו לומר העושה מלוא אחת קונה לו פרקליט אחד להמליץ עבורו על העצירה ולצטל הקטיגור*) ולדרכנו ניחא שר"ל אף שקנה ע"י המלות פרקליט. מ"מ כשיעצור עצירה קונה קטיגור שיקטרג על כבוד ה' אס לא ע"י הלימוד זכות. וקטיגור פירושו שקורא חגר צפועל ופרקליט משמע שצכו להמליץ אצל עדיין אינו מליץ. ולכן אמר שקונה לו קטיגור שהוא-ההיפוך של קטיגור לפי שהקטיגור משמעו ג"כ שמלמד סגריא. וצזה לא מייירי הכא דלא צא לומר הכא אלא מה העצירה גורם. ואמר עוד תשובה וז"ש כחריס בפני הפורענות עיין צתו"ט שהקשה מהא דתשובה תולה ויסורים ומקרים ע"ש. והנה לפי פשוט הלשון שהתשובה ומ"ט הם כחריס להגין מן הפורעניות שלא יצאו עליו. ולפי זה קשה כיון שהם מעכבים שלא יצאו עליו איך מליץ שהתשובה ומ"ט יהיו לריכים להלילו ומחליו כיון שהם מגינים עליו שלא יחלה. וגם קשה הא דאמרו שם צצנת לעולם יצקס רחמים שלא יחלה שאם חלה אומרים לו הצא זכות והפטר אס יש לו זכות מפני מה לא הגינה עליו. ודוחק לומר שירצה צצניות צעת מחיו וזה הזכות יצא שלא יחלה וגם למה לריך לרחמים ואין להאריך עוד צקושיות. ונדאה דהיסורים והרעות הצאות על האדם הם זכמה אופנים שיש מה שמציא הקציה על האדם למירוק עון ולכפרה ולהטיב אחריתו וכמ"ש טוב כעם משחוק וכו' וכיון שהוא לטובה אין התשובה ומ"ט מעכבת היסורים הללו. וע"ז אמרו תשובה תולה ויסורים ומקרים לטוב לו. ויש עוד מה שמגיע לאדם מלד הטבע מפגעי הזון וקורותיו או מחמת האדם בעלמנו כמו מלינים ופחים שלא נזכר בעלמנו

אבני מלואים

(*) ואף דלחטול צפורעניות לא מתחילין מ"מ אין שייך לומר שקונה לו פרקליט שימליץ עבורו כ"ז שלא עבר עצירה. (***) ושמעתי מפי א"ז הגאון צשם אסיו הגרי"א מוילנא שאס היו ציה"כ מתחילה היינו אף הקדדוס שמוטצ העלים ה' עושה ישראל צמחשנה לש"ס צמונה לא היו מתחללים צאותו צה"כ צמחשנה זיה וזה שאמר ר' מייא שלא תשכח

לענין החצירות הוא דמשה אוחס וכו' ומלת חציר נמשכת לכולם וע"ש ולדבריו קאי ג"כ על הא דמורא רצ' וכו' זה אינו שהחצירות אינו שייך למורא. ועוד שאם מלת חציר נמשך גם על דלקמן הוי ליה למימר יהי חציר עליך כבוד חצירך כיון שנושא המאמר הוא מהחצירות. וגם מה שכתב משום דאוריין ת"ח שצנצל עומדים זה מפני זה דהא סתם הזהיר ולא אמר ת"ח וגם האי תנא מא"י הוא. ועוד קודם שצ"ל רצ' לצנצל לא היו שם ישיבות קטנות כדאיתא בגיטין ד'. וצוית קשה למה לא אמר כבוד חצירך ככבוד רצ' ולכן נראה שעל החצירות שיהא חציר לו כבוד חצירו כזי אמר זאת ר"א צפ"צ שיהא חציר לו כשלו וגם על כבוד רצו לא שייך חצירות כי זה הוא מלד הדין כשם שאין שייך חצירות במורא כן לא שייך ככבוד רצו. והנן. וגם צאיכות הכבוד אי אפשר לדמות חצירו לרצו שכבוד רצו צוודאי עודפת על כבוד חצירו אלא מה שהולך כאן להזהיר הוא שיהא נזהר ויהא ירא לזלזל ככבוד חצירו כמו שהוא ירא לזלזל ככבוד רצו. ולכן אמר במורא רבך שהכבוד העודף לרצו מלחצירו הוא מחמת מורא ור"ש וצאלמע שואל מפני היראה עיין בתוספות ור"ש וגם הרמזים שפירשו שקאי על חציר ורצו שרריך לירא מפניהם ולכאורה קשה מאי תלוי השאלת שלום שהוא כבוד צירא. היה ליה לומר בשלום חצירי או רצו כדאיתא שם צצרייתא אלא מפני שהכבוד שלהם הוא נמשך מחמת שרריך לירא מפניהם.**) ולזה אמר כאן כמורא להורות שלא מיירי צענין החצירות ולא צענין ציכות הכבוד אלא שיהא כבוד חצירו גדול צענינו שיהא ירא לזלזל ככבודו כדרך שירא לזלזל ככבוד רצו ומלת יהי לצד נמשך לכולם שירגיל עצמו שיהא כבוד חצירו כמורא רצו והו כבודו ככ"ל אצל צאיכות הכבוד אינם שוים והא כדאיתא והא כדאיתא. ומה שהקשה צחייט על הא דאיתא צצצות דר"ג והוצא צצצ"צ שלמד זאת מאהרן שאמר צי אדוני ולא הציא ממה שאמר צפרשת כי תשא אל יחר אף אדוני ולדרכנו ניחא שלמד מאהרן צעת שפיים אותו על שדברו עליו חזלו ככבודו אמר צי אדוני לומר מה שזלזל ככבודו הוא חזלו צמוראו (וכן אמר להם הקצ"ה מדוע לא ייראם לדבר וכו') משא"כ צפרשת כי תשא שאמר זאת אהרן על ששאל לו מה עשה לך העם הזה על הנוגע לכבוד ה' כשאלת הרצ לחלמיד וצסיי לו אל יחר אף אדוני צצצר הזה שצזה עשה לו

איה חצורה צ"ח או ת"ח או לטכס ענה צעניני צצצות ה' ואם הם מתכנסים לש"ש ולא לשום פניה אחרת וכ"ש בוך המנה שהיא לש"ש סופה להתקיים פי' הסוף והתכלית של הכניסה יתקיים כיון שהוא צכוונה עונה גם מתחלה אזי יועיל שהסוף הוא התכלית יתקיים שתכלית הדבר הוא הסוף כמ"ש סוף דבר הכל נשמע את אלקים ירא ח"ש צגמרא סוף אדם למיתה שזו התכלית שאין אדם יכול לצוא לעיקר השלימות צלא מיתה כי טוב מאד זה המיתה. וכן סוף צהמה לשחיטה שזהו התכלית שלה וזו היא תקנתה כידוע ואין מקום להאריך צזה. ח"ש כאן שהסוף והתכלית של הכניסה יתקיים וצזה מדוייק ג"כ מה שאמר כנסיה ר"ל כינוס שלה כלומר כל שהכניסם שלה הוא לשם שמים צלא שום צוונה אחרת מעת הכניסה ואילך סופה וכו' וככ"ל. ושאינה לש"ש רק לשום פניה אזי אין סופה ותכלית שלה להתקיים שהנמשך כרוך על עקציו. וצא לומר שכל דבר מנה לרץ שמתחילה יהא הכל לש"ש וצזה אפשר לפרש טוב אחרית דבר מראשיתו ר"ל אימתית הוא טוב האחרית כשהטוב ההוא מראשיתו. והנן.

(פו) רבי אלעזר בן שמוע אומר יהי כבוד תלמידך חביב עליך בשלך. וכבוד חבירך כמורא רבך. ומורא רבך כמורא שמים.

רבי אלעזר בן שמוע אומר וכו' לכאורה קשה שר"א הזהיר לעיל צפ"צ שיהא כבוד חצירו חציר עליו כיון שגם כבוד תלמידו לרץ להיות חציר עליו למה לא הזהיר שם ר"א על כבוד תלמידו שהוא פחות צמדריגה יותר שלחצירו יאות הכבוד יותר. ונראה משום שלפעמים מתכבד הרצ ככבוד תלמידו יותר מכבוד חצירו לפי שצתלמידו אינו מתקנא ולכן צא ר"א לומר שיהא ככבוד חצירו ולא יתקנא צו. ור"א בן שמוע צא לומר אף שהתלמיד הוא פחות מחצירו עכ"ז יהא חציר עליו אף כבוד תלמידו ואף שאין חולקין כבוד לתלמיד צמקום הרצ. צעצמו יכול לחלוק לו כבוד או כשרצו מתכבד ככבוד תלמידו גם אחרים יכולים לחלוק לו כבוד כדאיתא צדריסה וצצ"ח ועיין לעיל צמה שכתצנו על שאמר כשלך ולא אמר ככבודך וקחנו משם שאין לכפול הדברים.**) וכבוד חבירך כמורא רבך. וכתב צחייט לא שמשוה אותם לגמרי שא"כ הכל שזה אלא

אבני מלואים

תורה ה' צורע גם הפסחן ועיצור העורות הכל לש"ש לטורף לימוד תורה כי המצצנה והמעצה צצוקים יחד ואי"ה צמקום אחר נאריך צזה צצ"ד.

(*) וגם נראה שצזה לא אמר ככבודך משום דאם היה תולה ככבוד עצמו היה צעצמע שצצודו ראוי להיות יותר חציר דמי נחלה צמי הקצן צצודל ח"ש כמון כפרעה. כעם ככהן להורות שאין נחלה זה צזה רק שניהם שוים לגמרי ולכן אמר כשלך ממש והנן. וכעין זאת שצעמי מא"ז הגאון אצרהם ז"ל צעל המצצנ' ספר מעלת התורה כל הכועס כאלו עוצד ע"ז לאו שוים ממש אלא שמתלה צע"ז לפי שמתצפץ ממנו שהולך אחר דעתו ואין כאן מקום להאריך יותר צזה. (** צצאלה לפי רש"י צירא צלא יצרגו אחי צפיר ממתת פיקצס כעס ים לו להפסיק אצל לפידרשם אין תלוי אלא ממתת שצחייט לכצדס ציותר.